

כנסת לכל אחד

לא כל אחד יכול להיות חבר כנסת, אבל כל אחד יכול להיות לוביסט. החוק מגביל את פעילותם של הלוביסטים -

אבל נמנע מלקבוע אפילו רף מינימלי של עיסוק במקצוע / ד"ר רענן הריזהב



באפריל שעבר התקבל "חוק הלוביסטים", או בשמו הרשמי - תיקון 25 לחוק הכנסת. אחד ההיבטים המעניינים של חוק זה הוא לא מה שיש בו (הסדרה של היבטים חשובים בפעולת הלוביסטים - "שדלנים" בלשונו) אלא מה שאין בו: תנאי מינימום לעיסוק במקצוע הלובינג. החוק אוסר רק על עובד הכנסת, עובד של ח"כ או חבר בצוות הפרלמנטרי לשמש שדלן, וכן מטיל תקופת צינון של שנה על חבר כנסת או שר בטרם יהפכו ללוביסטים. החוק אף אינו קובע תנאים שליליים לעיסוק במקצוע, כגון דרישה ששדלן לא יהיה בעל עבר פלילי ברמת חומרה כזו או אחרת (אם כי מכוח חוק משכן הכנסת ורחבתו ומשמר הכנסת, יכול יו"ר הכנסת למנוע ממי שעבר עבירות מסוימות את הכניסה לכנסת ובכך למנוע ממנו בעקיפין את העיסוק בשדלנות בכנסת).

קשה בו, כי כוחם של הלוביסטים כה רב "שזה באמת מאבק על מי מנהל את הבית הזה". חוק הלוביסטים מטיל עליהם איסורים שונים. אסור ללוביסט להעניק או להציע לח"כ או לעובד של ח"כ או לעובד הכנסת טובת הנאה במסגרת מאמציו לקדם את ענייניהם של לקוחותיו. אסור לו להטעות את חבר הכנסת ביחס לעובדה מהותית בקשר לפעילות הפרלמנטרית. אסור לו לנקוט פעולות שכנוע פסולות של לחץ, איום, פיתוי או הבטחה לטובת הנאה. ואסור לו לגרום לחבר הכנסת להתחייב להצביע או לפעול בצורה מסוימת.

אפשר היה לצפות, כי שדלן יהיה חייב לעבור הכשרת מינימום, לכל הפחות בתחום האתיקה של פעילותו. אפשר גם לצפות, כי יידרש ממנו להכיר, ולו באופן בסיסי, את הליך החקיקה וחקיקת המשנה בכנסת. אפשר היה לצפות שתיידרש ממנו תקופת חניכות או הכרה מכלי ראשון של הכנסת ודרכי עבודתה. אפשר גם לצפות שבעלי עבר פלילי בעבירות מסוימות לא יורשו לשמש שדלנים.

כאמור, כל זה לא נעשה. בכנסת רשומים למעלה מ-60 שדלנים בעלי היתר קבוע ויש להם עבודה רבה. בכנסת ה-17 עברו בקריאה שלישית למעלה מ-400 חוקים. מספר הצעות החוק שהוגשו נאמד באלפים. בכל אלה יש לדון. כל אלה מערבים אינטרסים רבים ושונים, בעלי העניין פונים ללוביסטים לעזרה והמקצוע משגשג ופורח - וכל אחד יכול לעסוק בו. ///

הפעם הראשונה בה הבנתי באמת את כוחו של הליך החקיקה ואת כוחו של הלוביסט היתה לאחר שהכרתי את מריאן, שהיה יו"ר אגודת סטודנטים של מכללה להנדסה. הוא רצה שבוגרי המכללה יוכלו להירשם כמהנדסים על פי חוק המהנדסים והאדריכלים, אך בשנת 1990 זה לא היה אפשרי. רק בוגרי אוניברסיטאות זכו להכרה כמהנדסים.

מריאן רצה שנעתור לבג"ץ בטענה שמדובר באפליה בלתי הוגנת. הסכמתי איתו אבל לא היה לטיעון הזה סיכוי משפטי ולכן הצעתי שניזום תיקון חקיקה. באותו זמן הייתי עוזר פרלמנטרי של ח"כ אמנון רובינשטיין. אמנון חשב שהעניין מצדיק תיקון חקיקה, אבל לא היה משוכנע שיהיו חברי כנסת שיסכימו לכך. הסכמנו שאם חמישה ח"כים יהיו מוכנים לחתום על הצעת החוק, אמנון יוביל אותה. הכנתי נוסח להצעת החוק ונייר עמדה עם הנימוקים מוקים להצעת החוק והפצתי לכל 120 הח"כים. לא דיברתי עם איש מהם, אבל בתוך שבוע 26 ח"כים הסכימו לחתום על ההצעה שאכן הפכה לחוק.

מאז בארגז הכלים המשפטיים שלי נמצאת גם האופציה החקיקתית. אני לא רואה את עצמי לוביסט אלא משפטן ומציע אפשרות זו במקרים מתאימים. לוביסטים עושים זאת דרך שגרה. כל אחד יכול להיות לוביסט ולכן כל אחד יכול לעשות זאת כדרך עיסוק. אתם לא מאמינים? גם אני לא, אבל זה המצב המשפטי.